

N:o 6.

Ank. till Riksd. kansli den 18 maj 1909 kl. 1 e. m.

Särskilda utskottets, n:o 1, memorial n:o 4, i anledning af kamrarnas skiljaktiga beslut beträffande utskottets utlåtande n:o 3 i anledning af dels Kungl. Maj:ts proposition, n:o 12, med förslag till lag angående tillsättning af prästerliga tjänster, dels väckta motioner i ämnet.

Genom Kungl. Maj:ts proposition n:o 12 har till Riksdagens pröfning framlagts förslag till lag angående tillsättning af prästerliga tjänster.

Med anledning af berörda proposition och inom Riksdagen väckta motioner i ämnet har utskottet i utlåtande n:o 3 hemställt, att Riksdagen måtte — med förklarande att Kungl. Maj:ts förslag till lag angående tillsättning af prästerliga tjänster icke kunnat oförändradt bifallas — i anledning af Kungl. Maj:ts förevarande proposition samt med bifall till herr *C. A. Sjöcronas* motion, n:o 45, men med afslag å herr *P. Sörenssons* motion, n:o 48, herr *A. J. Hagströms* motion, n:o 34, herr *C. L. Olaussons* motion, n:o 184, herr *A. Schottes* motion, n:o 186, herr *A. Fornanders* motion, n:o 187, samt herr *D. Perssons* i Tällberg motion, n:o 244, för sin del antaga det af utskottet framlagda förslaget till lag angående tillsättning af prästerliga tjänster.

Enligt utskottets förslag skulle § 1 mom. 1, § 3, § 13 mom. 1, § 17 mom. 1, § 26 mom. 1, 3 och 4, § 28 mom. 1, § 32, § 41 och § 43 erhålla följande lydelse:

§ 1.

1. Har ordinarie prästerlig tjänst blifvit ledig, skall, där ej annorlunda stadgadt är, det domkapitel, under hvilket tjänsten lyder, ofördröj-
Bih. till Riksd. Prot. 1909. 8 Saml. 1 Afd. 6 Häft. (N:o 6.) 1

ligen genom offentligt anslag kungöra densamma till ansökning ledig, med utsättande af den tid, inom hvilken ansökningarna skola vara ingifna. Då ansökningsrätt till tjänsten står öppen för hela rikets prästerskap, skall domkapitlet tillika låta införa tillkännagifvande om ledigheten i allmänna tidningarna.

§ 3.

1. Till prästerlig tjänst njute präst befodringsrätt endast inom det stift, han tillhör, där han icke, efter ty i § 28 sägs, varder af församling i annat stift kallad till fjärde profpredikant eller eljest enligt denna lag äger vidsträcktare rätt eller ock sådan rätt är honom särskildt af Konungen meddelad.

2. Befodringsrätt till domprostbefattning samt till prästerlig tjänst i Stockholm skall stå öppen för hela rikets prästerskap.

3. Präst, som tillhör Härnösands eller Luleå stift, skall äga befodringsrätt inom båda dessa stift.

§ 13.

1. Hafva ej tre behöriga sökande sig anmält, utsätte domkapitlet ny ansökningstid, och skall för sådant fall ansökningsrätt stå öppen för hela rikets prästerskap. Den eller de, som under första ansökningstiden anmält sig och finnas behöriga, hafve företräde till förslaget.

§ 17.

1. Sedan förslag vunnit laga kraft, eller däröfver anförda besvär blifvit slutligen afgjorda, skola de föreslagna, hvar på sin dag, i ordning efter deras rum på förslaget, vid högmässogudstjänst aflägga prof med predikande och altartjänst i församlingens kyrka eller, om tjänsten omfattar flera församlingar, i den kyrka, domkapitlet bestämmer. Är med den lediga tjänsten förenad skyldighet att på samma sön- eller högtidsdag förrätta gudtjänst i mer än en kyrka, bestämme domkapitlet om prof i två kyrkor afläggas skola.

§ 26.

1. Rösträtt vid prästval tillkomme en hvar i församlingen mantals-skrifven välfrejdad man eller kvinna, som uppnått 21 års ålder och äger

att för egen del i kyrkostämmans öfverläggningar och beslut deltaga, dock ej den, som står under förmynderskap, eller hustru, för hvilken god man jämlikt 19 kap. 4 § arfdabalken förordnats. Hustru till röstberättigad man äge ock, äfven om hon icke är berättigad att deltaga i kyrkostämmans öfverläggningar och beslut, rösträtt vid prästval i församlingen, därest hon är välfrejdad och uppnått 21 års ålder samt ej är främmande trosbekännare eller anmält sig till utträde ur svenska kyrkan och ej heller god man jämlikt 19 kap. 4 § arfdabalken för henne förordnats.

3. Rösträtt må ej utöfvas af annan än den, som personligen in-finner sig vid valtillfället.

4. Hvarje röstande äge en röst.

§ 28.

1. På frågodag för beredande af val till kyrkoherdetjänst må församling, som det önskar, kalla fjärde profpredikant. Har röstägande väckt förslag härom, skall enligt de i § 26 stadgade grunder omröstning företagas sålunda, att den, som ej vill att fjärde profpredikant skall kallas, röstar nej, och den, som önskar fjärde profpredikants kallande, på sin röstsedel uppför namnet på den präst, han anser böra kallas. Därest vid sådan omröstning nejrösterna ej uppgå till hälften af de afgifna rösterna samt röstsiffran för den präst, som erhållit högsta röstetalet, ej understiger tjugu och antingen uppgår till minst en fjärdedel af samtliga i den justerade vallängden upptagna röstberättigade eller utgör minst trehundra, vare denne kallad till fjärde profpredikant. Hafva flera präster hvar för sig erhållit högsta röstetalet och sådan röstsiffra, som nu är sagd, skilje lotten mellan dem. Uppgå nejrösterna till hälften af de afgifna rösterna eller har ej tillräckligt röstetal tillfallit någon af de präster, som varit under omröstning, vare frågan om kallande af fjärde profpredikant förfallen.

§ 32.

1. Valet skall ske med slutna sedlar, och böra de röstande i den ordning, i hvilken de framträda, hvar för sig aflämna sina valsedlar.

2. Valet skall förrättas under de timmar, som af valförrättaren efter kyrkorådets hörande blifvit bestämda och i kungörelsen om valet angifvits. När den utsatta tiden är till ända och någon ej längre är tillstädes för afgifvande af röst, skall omröstningen förklaras afslutad.

3. I större församling må, där valförrättaren efter kyrkorådets hörande finner lämpligt, valet under hans inseende och inom samma lokal förrättas på två eller flera efter församlingens lokala indelning bestämda afdelningar.

§ 41.

1. Har vid val till kyrkoherdetjänst, där fjärde profpredikant ej varit under omröstning, någon af de å förslaget uppförda erhållit mer än hälften af de afgifna rösterna, skall han af domkapitlet förses med fullmakt å tjänsten, för så vidt af samtliga i den justerade vallängden upptagna röstberättigade minst en femtedel deltagit i omröstningen.

2. Har vid val till kyrkoherdetjänst, där fjärde profpredikant varit under omröstning, någon af de å förslaget uppförda erhållit mer än hälften af de afgifna rösterna, och har minst en femtedel af samtliga i den justerade vallängden upptagna röstberättigade deltagit i omröstningen, äge Konungen att till tjänsten utnämna en af de å förslaget uppförda.

3. Har vid val till kyrkoherdetjänst ej någon af de å förslaget uppförda erhållit sådan röstöfvervikt, som i mom. 1 och 2 sägs, eller har ej af samtliga i den justerade vallängden upptagna röstberättigade det i mom. 1 och 2 angifna antal deltagit i omröstningen, äge Konungen att till tjänsten utnämna antingen en af de å förslaget uppförda eller ock någon till tjänsten behörig präst, som jämlikt § 43 såsom sökande sig hos Konungen anmält.

4. Den, som vid val till annan prästerlig tjänst än kyrkoherdetjänst erhållit de flesta rösterna, skall af domkapitlet förses med fullmakt å tjänsten. Har vid valet högsta röstetal tillfallit flera, som voro under omröstning, nämne domkapitlet till tjänsten den bland dessa, som profvas därtill mest lämplig. Har vid valet icke någon röstägande afgifvit röst, välje domkapitlet bland de föreslagna, som nyss är sagdt.

§ 43.

1. Kyrkoherdetjänst inom hvilket stift som helst må kunna utom förslag hos Konungen sökas af präst, som är till sådan tjänst behörig, om han vid allmänt läroverk eller vid folkskollärarseminarium innehar och minst fem år innehaft ordinarie lärarbefattning, med hvilken är förenad skyldighet att undervisa i kristendom.

Enahanda rätt tillkommer

präst, som är i svenska kyrkans missionsstyrelses tjänst anställd såsom missionär bland icke kristna folk,

i svenska kyrkans missionsstyrelses tjänst anställd sjömanspräst, i hvilken aflöning statsmedel ingå,

pastorerna vid de svenska församlingarna i Berlin, London och Paris, samt

innehafvare af sådan vid central straff- och arbetsanstalt inrättad predikantbefattning, med hvilken ej får förenas annan syssla än predikant-tjänst vid läns- och kronohäkte,

allt dock under villkor att den sökande under minst tio år tjänstgjort i en eller flera af nu nämnda befattningar.

2. Konungen må i särskildt fall förunna ansökningsrätt, som förut är sagd, åt präst af framstående förtjänst.

3. Rätt att, i enlighet med hvad ofvan är omförmäldt, utom förslag hos Konungen söka kyrkoherdetjänst inom Härnösands eller Luleå stift tillkommer jämväl präst, som tillhör Luleå stift och under minst tio år tjänstgjort inom stiftets finsktalande församlingar, då sådan präst vunnit befordran till kyrkoherdetjänst, har omförmälda rätt för honom upphört.

4. Hvar och när sökande, som här sägs, må sig anmäla, därom förordnar Konungen.

I afgifna reservationer hade hemställts beträffande:

§ 1 mom. 1.

Af herrar *Söderbergh* i Karlshamn, *Byström*, *Juhlin*, *Nilsson* i Skärhus, *Persson* i Tällberg, *Olsson* i Blädinge, *Forssell*, *Öberg* och *Berg* i Staby, att momentet måtte erhålla följande lydelse:

»1. Har ordinarie prästerlig tjänst blifvit ledig, skall, där ej annorlunda stadgadt är, det domkapitel, under hvilket tjänsten lyder, ofördröjligen genom offentligt anslag *äfvensom genom tillkännagifvande i allmänna tidningarna* kungöra densamma till ansökning ledig, med utsättande af den tid, inom hvilken ansökningarna skola vara ingifna.»

§ 3.

Af herrar *Söderbergh* i Karlshamn, *Byström*, *Juhlin*, *Nilsson* i Skärhus, *Persson* i Tällberg, *Olsson* i Blädinge, *Forssell*, *Öberg* och *Berg* i Staby, att paragrafen måtte erhålla följande lydelse:

»§ 3.

Ansökningsrätt till prästerlig tjänst skall stå öppen för hela rikets prästerskap.»

§ 13 mom. 1.

Af herrar *Söderbergh* i Karlshamn, *Byström*, *Juhlin*, *Nilsson* i Skärhus, *Persson* i Tällberg, *Olsson* i Blädinge, *Forssell*, *Öberg* och *Berg* i Staby, att momentet måtte erhålla följande lydelse:

»1. Hafva ej tre behöriga sökande sig anmält, utsatte domkapitlet ny *ansökningstid*. Den eller de, som under första ansökningstiden anmält sig och finnas behöriga, hafve företråde till förslaget.»

§ 17 mom. 1.

Af herrar *Öberg* och *Berg* i Staby, att momentet måtte erhålla följande lydelse:

»1. Sedan förslag vunnit laga kraft, eller däröfver anförda besvär blifvit slutligen afgjorda, skola de föreslagna, hvar på sin dag, i ordning efter deras rum på förslaget, vid högmässogudstjänst aflägga prof med predikande och altartjänst i församlingens kyrka eller, om tjänsten omfattar flera församlingar, i kyrkan i den församling, där den blifvande tjänsteinnehafvaren skall få sin hufvudsakliga verksamhet. Är med den lediga tjänsten förenad skyldighet att på samma sön- eller högtidsdag förrätta gudstjänst i mer än en kyrka, bestämme domkapitlet om prof i två kyrkor afläggas skola.»

§ 26 mom. 1.

Af herrar *Söderbergh* i Karlshamn, *Byström*, *Juhlin*, *Nilsson* i Skärhus, *Persson* i Tällberg, *Forssell* och *Bogren*, att momentet måtte erhålla följande lydelse:

»1. Rösträtt vid prästval tillkomme en hvar i församlingen mantalskrifven välfräjdad man eller kvinna från och med kalenderåret näst efter det, hvarunder han eller hon uppnått 21 års ålder, dock ej främmande trosbekännare, den, som anmält sig till utträde ur svenska kyrkan, den, som står under fattigvårdsstyrelsens målsmanskap eller under förmynderskap, ej heller hustru, för hvilken god man jämlikt 19 kap. 4 § ärfdabalken förordnats.»

§ 26 mom. 3.

Af herrar *Söderbergh* i Karlshamn, *Byström*, *Juhlin*, *Nilsson* i Skärhus, *Persson* i Tällberg, *Forssell*, *Öberg* och *Bogren*, att momentet måtte erhålla följande lydelse:

»3. Röstägande är berättigad att sin rösträtt på annan röstägande öfverlåta; dock må ingen på grund af fullmakt utöfva rösträtt för mer än en röstberättigad.»

Fullmakten skall vara antingen skrifven och underskrifven af utställaren samt med dennes sigill försedd eller ock af honom underskrifven och med två vittnens underskrift bestyrkt.»

§ 26 mom. 4.

Af herr Sörensson, att momentet måtte erhålla följande lydelse:

»4. I afseende å rösternas beräkning följes hvad för omröstning å kyrkostämman är stadgad. Hustru, som icke är berättigad att delta i kyrkostämmans öfverläggningar och beslut, äge en röst.»

§ 28 mom. 1.

Af herr Petersson, Lorentz, att momentet måtte erhålla följande lydelse:

»1. På frågodag — — — kallas. Därest vid sådan omröstning nejrösterna ej uppgå till hälften af de afgifna rösterna samt röstsiffran för den präst, som erhållit högsta röstetalet, uppgår till minst en fjärdedel af samtliga i den justerade vallängden upptagna röstberättigade, vare denne kallad till fjärde profpredikant. Hafva — — — förfallen.»

Af herrar Söderbergh i Karlshamn, Byström, Juhlin, Nilsson i Skärhus, Persson i Tällberg, Forssell, Öberg och Berg i Staby, att momentet måtte erhålla följande lydelse:

»1. På frågodag — — — kallas. Därest vid sådan omröstning nejrösterna ej uppgå till hälften af de afgifna rösterna samt röstsiffran för den präst, som erhållit högsta röstetalet, ej understiger tjugu och antingen uppgår till minst en sjättedel af samtliga i den justerade vallängden upptagna röstberättigade eller utgör minst tvåhundra, vare denne kallad till fjärde profpredikant. Hafva — — — förfallen.»

§ 32.

Af herr Öberg, att mom. 1 och 2 måtte byta plats samt mom. 1 (mom. 2 i utskottets förslag) erhålla följande lydelse:

»1. Valet skall förrättas i den kyrka, där prof enligt § 17 blifvit aflagdt, samt under de timmar, som af valförrättaren efter kyrkorådets hörande blifvit bestämda och i kungörelsen om valet angifvits. När den utsatta tiden är till ända och någon ej längre är tillstädes för afgifvande af röst, skall omröstningen förklaras avslutad.»

Af herr *Berg* i Staby, att mom. 1 och 2 måtte byta plats samt mom. 1 (mom. 2 i utskottets förslag) erhålla den lydelse, hvarom herr *Öberg* hemställt.

§ 41.

Af herrar *Persson* i Tällberg, *Forssell* och *Öberg*, att mom. 1—3 måtte erhålla följande lydelse:

»1. Den, som vid val till kyrkoherdetjänst, där fjärde profpredikant ej varit under omröstning, erhållit de flesta rösterna, skall af domkapitlet förses med fullmakt å tjänsten. Finnes högsta röstetal hafva tillfallit flera, som voro under omröstning, nämne domkapitlet till tjänsten den bland dessa, som pröfvas därtill mest lämplig. Har vid valet icke någon röstberättigad afgifvit röst, välje domkapitlet bland de föreslagna som nyss är nämndt.

2. Har vid val — — och har minst en sjättedel af samtliga — — å förslaget uppförda.

3. Har vid val till kyrkoherdetjänst, hvarom i mom. 2 förmäles, ej någon erhållit sådan röstöfvervikt, som där sägs, eller har ej af samtliga i den justerade vallängden upptagna röstberättigade det i mom. 2 angifna antal — — — anmält.»

§ 43.

Af herrar *Söderbergh* i Karlshamn, *Byström*, *Juhlin*, *Nilsson* i Skärhus, *Persson* i Tällberg, *Olsson* i Blädinge, *Forssell*, *Öberg* och *Berg* i Staby, att mom. 2 måtte utgå samt mom. 3 och 4 följaktligen rubriceras med respektive 2 och 3, i följd hvaraf paragrafen skulle erhålla följande lydelse:

»§ 43.

1. Kyrkoherdetjänst må kunna utom förslag hos Konungen sökas af: präst, som är i svenska kyrkans missionsstyrelses tjänst anställd såsom missionär bland icke kristna folk,

i svenska kyrkans missionsstyrelses tjänst anställd sjömanspräst, i hvilkens aflöning statsmedel ingå, pastorerna vid de svenska församlingarna i Berlin, London och Paris, samt

innehafvare af sådan vid central straff- och arbetsanstalt inrättad predikantbefattning, med hvilken ej får förenas annan syssla än predikant-tjänst vid läns- och kronohäkte;

allt dock under villkor att den sökande under minst tio år tjänstgjort i en eller flera af nu nämnda befattningar.

2. Rätt att, i enlighet med hvad ofvan är omförmäldt, utom förslag hos Konungen söka kyrkoherdetjänst inom Härnösands eller Luleå stift tillkommer jämväl präst, som tillhör Luleå stift och under minst tio år tjänstgjort inom stiftets finsktalande församlingar. Då sådan präst vunnit befordran till kyrkoherdetjänst, har omförmälda rätt för honom upphört.

3. Hvar och när sökande, som här sägs, må sig anmäla, därom förordnar Konungen.»

Af utskottet tillhandakomna protokollsutdrag inhämtas, att kamrarna till en början beslutit, att därest en eller annan del af lagförslaget återremitterades, utskottet skulle lämnas öppen rätt att vid ärendets förnyade behandling i afseende å de delar, som blifvit med eller utan ändring godkända, föreslå sådana jämkningar, som af ifrågasatta ändringar i återförvisade delar kunde förledas.

Enligt protokollsutdragen hafva af kamrarna vidtagits följande ändringar i utskottets förslag.

Första Kammaren har godkänt:

§ 26 med den ändring af mom. 4, som angifvits i den af herr Sörensson vid denna paragraf aflämnade reservationen,

§ 28 med den ändring, som beträffande mom. 1 föreslagits i den af herr Petersson, Lorentz, vid denna paragraf afgifna reservationen, samt

§ 41 sådan den af Kungl. Maj:ts föreslagits; varande sistnämnda paragraf i den kungliga propositionen af följande lydelse:

»§ 41.

1. Har vid val till kyrkoherdetjänst, där fjärde profpredikant ej varit under omröstning, någon af de å förslaget uppförda erhållit mer än hälften af de afgifna rösterna, skall han af domkapitlet fördes med fullmakt å tjänsten, för så vidt af samtliga i den justerade vallängden upptagna röstberättigade minst en *tredjedel* deltagit i omröstningen.

2. Har vid val till kyrkoherdetjänst, där fjärde profpredikant varit under omröstning, någon af de å förslaget uppförda erhållit mer än hälften af de afgifna rösterna, och har minst en *tredjedel* af samtliga i den justerade vallängden upptagna röstberättigade deltagit i omröstningen, äge Konungen att till tjänsten utnämna en af de å förslaget uppförda.

3. Har vid val till kyrkoherdetjänst ej någon af de å förslaget uppförda erhållit sådan röstöfvervikt, som i mom. 1 och 2 sägs, eller har ej af samtliga i den justerade vallängden upptagna röstberättigade det i mom.

1 och 2 angifna antal deltagit i omröstningen, äge Konungen att till tjänsten utnämna antingen en af de å förslaget uppförda eller ock någon till tjänsten behörig präst, som jämlikt § 43 såsom sökande sig hos Konungen anmält.

4. Den, som vid val till annan prästerlig tjänst än kyrkoherdetjänst erhållit de flesta rösterna, skall af domkapitlet förses med fullmakt å tjänsten. Har vid valet högsta röstetal tillfallit flera, som voro under omröstning, nämne domkapitlet till tjänsten den bland dessa, som pröfvas därtill mest lämplig. Har vid valet icke någon röstägande afgifvit röst, välje domkapitlet bland de föreslagna, som nyss är sagdt.»

I öfrigt har Första Kammaren oförändradt godkänt utskottets förslag.

Andra Kammaren har med afseende å lagförslaget beslutit:

att, vidkommande § 1 mom. 1, § 3, § 13 mom. 1, § 26 mom. 1 och 3, § 28 mom. 1 samt § 43, de af herr Söderbergh i Karlshamn med flera afgifna reservationerna skulle godkännas,

att, i fråga om § 17 mom. 1, den af herrar Öberg och Berg i Staby afgifna reservationen bifölles,

att, beträffande § 32 mom. 2, momentet godkändes med den lydelse, som i herr Öbergs reservation gifvits åt det däri intagna, såsom mom. 1 betecknade stadgandet,

att, i fråga om § 41 mom. 1—3, den af herr Persson i Tällberg med flera afgifna reservationen bifölles, samt

att lagförslaget i öfrigt godkändes.

Kamrarnas beslut skilja sig alltså från hvarandra i följande afseenden:

Andra Kammaren har beslutit, att hvarje ordinarie prästerlig tjänst skall af vederbörande domkapitel kungöras ledig — utom genom offentligt anslag — jämväl genom tillkännagifvande i allmänna tidningarna (§ 1 mom. 1).

Beträffande § 3 har *Andra Kammaren* beslutit, att stiftsbandet helt och hållet skall borttagas. Till följd af detta beslut har *Andra Kammaren* vidtagit förenämnda redaktionella ändringar i § 13 mom. 1 och § 43 mom. 1 första stycket.

Vidare har *Andra Kammaren* beslutit, att i § 17 mom. 1 skulle införas den bestämmelsen att, därest ledig tjänst omfattar flera församlingar, prof skall afläggas i kyrkan i den församling, där den blifvande tjänsteinnehafvaren skall få sin hufvudsakliga verksamhet, medan Första Kammaren för sådant fall ansett det göra tillfyllest, om i momentet föreskrifves, att prof skall afläggas i den kyrka, domkapitlet bestämmer.

I fråga om rösträtt vid prästval har Första Kammaren beslutit den ändring af § 26 mom. 4 i utskottets förslag, att i afseende å rösternas

beräkning skall följas hvad för omröstning å kyrkostämman är stadgadt, samt att hustru, som icke är berättigad att deltaga i kyrkostämmans öfverläggningar och beslut, skall äga en röst. Andra Kammaren åter har, med ändring af § 26 mom. 1, utsträckt rösträtten därhän, att rösträtt skall tillkomma en hvar i församlingen mantalsskrifven välfrejdad man eller kvinna från och med kalenderåret näst efter det, hvarunder han eller hon uppnått 21 års ålder, dock ej främmande trosbekännare, den, som anmält sig till utträde ur svenska kyrkan, den, som står under fattigvårdsstyrelsens målsmanskap eller under förmynderskap, ej heller hustru, för hvilken god man jämlikt 19 kap. 4 § arfdabalken förordnats.

Beträffande utöfning af rösträtt skulle, enligt Andra Kammarens beslut, församlingsmedlem bibehållas vid sin nuvarande befogenhet att öfverlåta rösträtten på annan röstberättigad (§ 26 mom. 3).

Rörande villkoren för kallande af fjärde profpredikant hafva båda kamrarna vidtagit ändring i utskottets förslag till § 28 mom. 1. Första Kammaren har för sin del ansett, att för giltig kallelse skulle, alldeles oafsedt röstsiffran för den präst, som erhållit högsta röstetalet, erfordras bifall af minst en fjärdedel af samtliga i den justerade vallängden upptagna röstberättigade. Enligt Andra Kammarens beslut i denna del skulle erfordras allenast, att röstsiffran, ej understigande tjugu, uppginge till minst en sjättedel af samtliga i den justerade vallängden upptagna röstberättigade eller utgjorde minst tvåhundra.

Andra Kammaren har, i anslutning till hvad af densamma beslutits i fråga om § 17 mom. 1, i § 32 mom. 2 infört föreskrift, att valet skall förrättas i den kyrka, där prof blifvit aflagdt.

§ 41 mom. 1 och 2 har af Första Kammaren godkänts med dess lydelse enligt Kungl. Maj:ts förslag, hvilket från utskottets förslag skiljer sig i afseende å det antal i den justerade vallängden upptagna röstberättigade, som skall, på sätt i momenten förmäles, hafva deltagit i omröstningen, för att icke bestämmelserna om Konungens utnämningsrätt enligt mom. 3 skola vinna tillämpning. Medan utskottet föreslagit, att antalet i omröstningen deltagande skall utgöra minst en femtedel af de röstberättigade, har Första Kammaren bestämt antalet till minst en tredjedel. Enligt Andra Kammarens beslut skulle för det fall, då församling ej begagnat sin rätt att kalla fjärde profpredikant (mom. 1), den, som vid valet erhållit de flesta rösterna, af domkapitlet förses med fullmakt å tjänsten, och skulle således ej erfordras vare sig aboslut majoritet — såsom enligt Kungl. Maj:ts och utskottets förslag — eller att visst antal röstberättigade deltagit i valet. I mom. 2, som behandlar det fall att fjärde profpredikant är under om-

röstning, har af Andra Kammaren vidtagits den ändringen, att antalet i omröstningen deltagande skulle utgöra minst en sjättedel.

Slutligen har, beträffande § 43, Andra Kammaren dels från extra ansökningsrätt uteslutit de i mom 1 afsedda präster som innehafva vissa lärarbefattningar, dels ur paragrafen borttagit mom. 2, enligt hvilket Konungen må i särskildt fall förunna ansökningsrätt åt präst af framstående förtjänst.

* * *

Då det nu åligger utskottet att söka sammanjämka kamrarnas olika meningar beträffande de frågor, som behandlas i förevarande lagförslag, tillåter sig utskottet i sådant afseende till en början hemställa, att Andra Kammaren, med frånträdande af sitt beslut rörande upphäfvande af stiftsbandet, dels ansluter sig till utskottets af Första Kammaren godkända förslag till lydelse af § 3, enligt hvilket stiftsbandet skulle endast till någon del lösas, dels i sammanhang därmed godkänner utskottets förslag till lydelse af § 1 mom. 1 och § 13 mom. 1.

Med anledning af hvad i berörda ämne förekommit, anser sig emellertid utskottet böra tillstyrka, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t ville verkställa utredning angående stiftsbandets upphäfvande samt för Riksdagen framlägga det förslag, hvar till en sådan utredning kan föranleda.

Beträffande härefter Andra Kammarens beslut om jämkning af lydelsen i § 17 mom. 1 och § 32 mom. 2 föreslår utskottet, att Första Kammaren må biträda detta beslut, helst Första Kammaren ej haft något att erinra mot hvad utskottet under § 17 anfört därom, att det torde ligga i sakens natur, att val till ledig prästerlig tjänst bör företagas inom den församling, där prof blifvit aflagdt.

Kamrarnas skiljaktiga beslut rörande § 26 anser utskottet lämpligen kunna sammanjämkas på det sättet, att kamrarna, med frånträdande af sina beslut härutinnan, dels godkänna bestämmelserna om rösträtt i mom. 1 och 4 enligt lydelsen af dessa moment i Kungl. Maj:ts af utskottet tillstyrkta förslag, dels ock vidtaga den ändringen i mom. 3 angående rösträttens utöfning, att den af herrar Olsson i Blädinge och Berg i Staby afgifna reservationen bifalles, med uteslutande dock af den inskränkande föreskriften, att fullmakt alltid skall vara ställd å viss person.

Med jämkning i båda kamrarnas beslut föreslår utskottet, att § 28 mom. 1 må godkännas med den lydelse, momentet har enligt utskottets förslag, dock att kvotdelen af samtliga i den justerade vallängden upptagna röstberättigade bestämmes till en femtedel.

Likaledes föreslår utskottet jämkning i båda kamrarnas beslut, såvidt angår § 41, och hemställer, att herr Söderberghs i Karlshamn vid denna paragraf afgifna reservation bifalles, likväl med det tillägget, att af samtliga i den justerade vallängden upptagna röstberättigade minst en femtedel skall hafva deltagit i omröstningen.

Hvad till sist beträffar § 43 hemställer utskottet, att kamrarna må dels godkänna herr Söderberghs i Karlshamn med flera reservation i hvad den afser mom. 1 — eller vissa grupper af präster tillerkänd extra ansökningsrätt — dels godkänna hvad utskottet i mom. 2 föreslagit beträffande dylik ansökningsrätt, som Konungen i särskildt fall må förutse viss präst.

Med stöd af hvad sålunda blifvit anfördt får utskottet, i ändamål af sammanjämkning, hemställa,

1:o) att kamrarna, hvardera med frånträdande af sina beslut såvidt de äro stridande mot här nedan omförmälda förslag, ville för sin del antaga följande förslag till

Lag

angående tillsättning af prästerliga tjänster.

§§ 17, 26, 28, 32, 41 och 43 enligt efterföljande lydelse; öfriga paragrafer jämte ingress, rubrik och öfvergångsstadganden enligt lydelse i utskottets utlåtande n:o 3.

§ 17.

1. Sedan förslag vunnit laga kraft, eller däröfver anförda besvär blifvit slutligen afgjorda, skola de föreslagna, hvar på sin dag, i ordning efter deras rum på förslaget, vid högmässogudstjänst aflägga prof med predikande och altartjänst i församlingens kyrka eller, om tjänsten omfattar flera församlingar, i kyrkan i den församling, där den blifvande tjänsteinnehafvaren skall få sin hufvudsakliga verksamhet. Är med den

lediga tjänsten förenad skyldighet att på samma sön- eller högtidsdag förrätta gudstjänst i mer än en kyrka, bestämme domkapitlet om prof i två kyrkor afläggas skola.

2. Ej må profpredikant, om annan präst är att tillgå, i församling, där han aflägger prof, utföra annan prästerlig förrättning än här är sagdt.

§ 26.

1. Rösträtt vid prästval tillkomme en hvar i församlingen mantals-skrifven välfrejdad man eller kvinna, som uppnått 21 års ålder och äger att för egen del i kyrkostämmans öfverläggningar och beslut deltaga, dock ej den, som står under förmynderskap, eller hustru, för hvilken god man jämlikt 19 kap. 4 § ärfdabalken förordnats. Hustru till röstberättigad man äge ock, äfven om hon icke är berättigad att deltaga i kyrkostämmans öfverläggningar och beslut, rösträtt vid prästval i församlingen, därest hon är välfrejdad och uppnått 21 års ålder samt ej är främmande trosbekännare eller anmält sig till utträde ur svenska kyrkan och ej heller god man jämlikt 19 kap. 4 § ärfdabalken för henne förordnats.

2. Medlem af icke territoriell församling äge ej rösträtt vid prästval inom territoriell församling.

3. Rösträtt må i stadsförsamling ej utöfvas af annan än den, som personligen finner sig vid valtillfället.

I landsförsamling äge röstberättigad utöfva sin rösträtt genom annan röstberättigad, och gälle därvid om rösträttens öfverlåtande hvad för kyrkostämman är i sådant afseende stadgadt.

4. Hvarje röstande äge en röst.

§ 28.

1. På frågodag för beredande af val till kyrkoherdetjänst må församling, som det önskar, kalla fjärde profpredikant. Har röstägande väckt förslag härom, skall enligt de i § 26 stadgade grunder omröstning företagas sålunda, att den, som ej vill att fjärde profpredikant skall kallas, röstar nej, och den, som önskar fjärde profpredikants kallande, på sin röstsedel uppför namnet på den präst, han anser böra kallas. Därest vid sådan omröstning nejrösterna ej uppgå till hälften af de afgifna rösterna samt röstsiffran för den präst, som erhållit högsta röstetalet, ej understiger tjugu och antingen uppgår till minst en femtedel af samtliga i den justerade vallängden upptagna röstberättigade eller utgör minst trehundra, vare denne kallad till fjärde profpredikant. Hafva flera präster hvar för sig

erhållit högsta röstetalet och sådan röstsiffra, som nu är sagd, skilje lotten mellan dem. Uppgå nejrösterna till hälften af de afgifna rösterna eller har ej tillräckligt röstetal tillfallit någon af de präster, som varit under omröstning, vare frågan om kallande af fjärde profpredikant förfallen.

2. Har fjärde profpredikant blifvit kallad, åligge valförrättaren att om församlingens begäran skyndsamt göra anmälan hos domkapitlet och samtidigt, medelst öfversändande af utdrag af frågodagsprotokollet, underätta den kallade, hvilken ofördröjligen skall hos domkapitlet skriftligen tillkännagifva, huruvida han är villig mottaga kallelsen, och för sådant fall bifoga de för ansökning till prästerlig tjänst föreskrifna handlingar.

3. Vagrar den, som blifvit kallad till fjärde profpredikant, att efterkomma kallelsen, vare frågan om fjärde profpredikant förfallen, och bestämme domkapitlet ofördröjligen dag för valet.

4. Har församling till fjärde profpredikant begärt präst, som är obehörig att på förslaget uppföras, skall domkapitlet afslå församlingens begäran. Har beslutet därom vunnit laga kraft, vare frågan om fjärde profpredikant förfallen.

5. Har den, som till fjärde profpredikant blifvit kallad, förklarat sig villig att efterkomma kallelsen, och förekommer ej skäl, som i mom. 4 afses, till afslag på församlingens begäran, uppföre domkapitlet den kallade såsom fjärde profpredikant på förslaget och utfärde ofördröjligen till honom kallelse att på förelagd dag aflägga prof som i § 20 sägs.

6. Anföras besvär öfver domkapitlets beslut, hvarigenom präst blifvit såsom fjärde profpredikant å förslaget uppförd, inställe domkapitlet valförrättningen i afbidan på besvarens afgörande.

§ 32.

1. Valet skall ske med slutna sedlar, och böra de röstande i den ordning, i hvilken de framträda, hvar för sig aflämna sina valsedlar.

2. Valet skall förrättas i den kyrka, där prof blifvit aflagd, eller, om prof aflagts i två kyrkor, i den kyrka, domkapitlet bestämmer, samt försiggå under de timmar, som af valförrättaren efter kyrkorådets hörande blifvit bestämda och i kungörelsen om valet angifvits. När den utsatta tiden är till ända och någon ej längre är tillstädes för afgifvande af röst, skall omröstningen förklaras avslutad.

3. I större församling må, där valförrättaren efter kyrkorådets hörande finner lämpligt, valet under hans inseende och inom samma lokal förrättas på två eller flera efter församlingens lokala indelning bestämda afdelningar.

§ 41.

1. Har vid val till kyrkoherdetjänst någon af de å förslaget uppförda erhållit mer än hälften af de afgifna rösterna, skall han af domkapitlet förses med fullmakt å tjänsten, för så vidt af samtliga i den justerade vallängden upptagna röstberättigade minst en femtedel deltagit i omröstningen.

2. Har vid val till kyrkoherdetjänst ej någon af de å förslaget uppförda erhållit sådan röstöfvervikt, som i mom. 1 sägs, eller har ej af samtliga i den justerade vallängden upptagna röstberättigade det i mom. 1 angifna antal deltagit i omröstningen, äge Konungen att till tjänsten utnämna antingen en af de å förslaget uppförda eller ock någon till tjänsten behörig präst, som jämlikt § 43 såsom sökande sig hos Konungen anmält.

3. Den, som vid val till annan prästerlig tjänst än kyrkoherdetjänst erhållit de flesta rösterna, skall af domkapitlet förses med fullmakt å tjänsten. Har vid valet högsta röstetal tillfallit flera, som voro under omröstning, nämne domkapitlet till tjänsten den bland dessa, som pröfvas därtill mest lämplig. Har vid valet icke någon röstägande afgifvit röst, välje domkapitlet bland de föreslagna, som nyss är sagdt.

§ 43.

1. Kyrkoherdetjänst inom hvilket stift som helst må kunna utom förslag hos Konungen sökas af:

präst, som är i svenska kyrkans missionsstyrelses tjänst anställd såsom missionär bland icke kristna folk,

i svenska kyrkans missionsstyrelses tjänst anställd sjömanspräst, i hvilken aflöning statsmedel ingå,

pastorerna vid de svenska församlingarna i Berlin, London och Paris, samt

innehafvare af sådan vid central straff- och arbetsanstalt inrättad predikantbefattning, med hvilken ej får förenas annan syssla än predikant-tjänst vid läns- och kronohäkte;

allt dock under villkor att den sökande under minst tio år tjänstgjort i en eller flera af nu nämnda befattningar.

2. Konungen må i särskildt fall förunna ansökningsrätt, som förut är sagd, åt präst af framstående förtjänst.

3. Rätt att, i enlighet med hvad ofvan är omförmäldt, utom förslag hos Konungen söka kyrkoherdetjänst inom Härnösands eller Luleå

stift tillkommer jämväl präst, som tillhör Luleå stift och under minst tio år tjänstgjort inom stiftets finsktalande församlingar. Då sådan präst vunnit befordran till kyrkoherdetjänst, har omförmälda rätt för honom upphört.

4. Hvar och när sökande, som här sägs, må sig anmäla, därom förordnar Konungen.

2:o) att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t ville verkställa utredning angående stiftsbandets upphäfvande samt för Riksdagen framlägga det förslag, hvartill en sådan utredning kan föranleda.

Stockholm den 18 Maj 1909.

På utskottets vägnar:

C. A. SJÖCRONA.

Reservationer:

af herr *Bellinder*, som ansett:

dels att stiftsbandets upplösning ej bör sättas ifråga, förrän Riksdagen fattat beslut om reglering och bättre utjämning af prästerskapets löner (§ 3);

dels att, ifråga om rösträttens utöfning genom annan röstberättigad, fullmakt alltid skall vara ställd å viss person (§ 26 mom. 3);

dels att, då de så kallade regala pastoraten afskaffats, Konungens utnämningsrätt vid kyrkoherdeval, där fjärde profpredikant varit under omröstning, bort i sammanjämningsförslaget bibehållas, sådan den af Kungl. Maj:t föreslagits (§ 41 mom. 2); och

dels att den enligt § 43 mom. 1 vissa grupper vid allmänna läroverk och seminarier anställda präster tillerkända extra ansökningsrätt icke bort i sammanjämningsförslaget uteslutas;

af herr *Petersson, Lorentz*, som begärt få antecknadt, att han haft annan mening i fråga om sammanjämkningen af kamrarnas skiljaktiga beslut rörande §§ 3, 28 och 41;

af herrar *Juhlin, Persson* i Tällberg, *Forssell* och *Bogren*, hvilka förklarat sig anse, att Andra Kammaren ej bör frånträda sitt beslut ifråga om § 26 mom. 1.
